

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO

LIITE 1

28.8.2023

LUONNOS

Erityisasiantuntija

Tuuli Oikarinen

VALTIONEUVOSTON ASETUS ENERGIATUEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EHDOSTA VUOSINA 2023-2027 ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA**Pääasiallinen sisältö**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtioneuvoston asetusta energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 (ns. energiatukiasetus). Tarkoitus on saattaa energiatukiasetus vastamaan niitä muutoksia, jotka on tehty komission asetukseen (EU) 651/2014 (ns. yleinen ryhmäpoikkeusasetus) komission asetuksella (EU) 2023/1315. Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään reunaehdoista, joita muun muassa energiatuessa on noudatettava, jos tukea myönnetään ilman ennakoilmoitusta komissiolle.

Asetus ehdotetaan annettavaksi valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla.

Ehdotettu asetusta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Asetus olisi voimassa 31.12.2027 asti.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvoston asetuksessa energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 (262/2023, jäljempänä ”energiatukiasetus”) säädetään valtion talousarvion mukaisen energiatuen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Tukiohjelman tavoitteena on edistää muun muassa uusiutuvan energiaa ja energiatehokkuutta koskevia investointi- ja selvityshankkeita, jotka tukevat Suomen hiilineutraalisuustavoitteita. Tavoitteena on tukea hankkeita, jotka ilman tukea jäisivät toteutumatta, ja joilla parhaiten arvioidaan voitavan edistää tulevaisuuden energiaratkaisuja, jotta uusiutuvaa energiaa koskevat vuoden 2030 EU-tavoitteet ja vuoden 2035 kansalliset tavoitteet saavutetaan. Kokonaistavoitteena on edistää uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta pitkällä aikavälillä kustannustehokkaasti.

Energiatuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytössä on noudatettava EU:n valtioneuvoston päätöksiä, mukaan lukien komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jäljempänä ”ryhmäpoikkeusasetus”). Ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään edellytyksistä, joita muun muassa ympäristönsuojeluun myönnettävän tuen, johon energiatuki lukeutuu, on täytettävä, jotta se voidaan katsoa EU:n sisämarkkinoille soveltuvaksi ja vapauttaa ennakoilmoitusvaatimuksesta (ns. notifikaatio) komissiolle.

Ryhmäpoikkeusasetusta muutettiin 23.6.2023 komission asetuksella (EU) 2023/1315 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 ja kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukien tiettyjen muotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan

mukaisesti annetun asetuksen (EU) 2022/2473 muuttamisesta (jäljempänä ”ryhmäpoikkeusasetuksen muutos”). Ryhmäpoikkeusasetuksen muutos astui voimaan 1.7.2023. Jäsenvaltioilla on kuusi kuukautta aikaa saattaa tukiohjelmansa ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksen tasalle.

Energiatukiasetusta koskeva valtuutussäännös on valtionavustuslain (688/2001) 8 §:ssä. Valtionavustuslaki on yleislaki, jota sovelletaan harkinnanvaraisiin valtioneuvoston tukiohjelmiin. Valtionavustuslain 8 §:n nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston asetus energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 eli energiatukiasetus tuli voimaan 2.3.2023. Asetus on voimassa 31.12.2027 asti. Asetuksessa säädetään valtion talousarvion mukaisen energiatuen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

Ryhmäpoikkeusasetuksen muutos tuli voimaan 1.7.2023. Ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädetään kaikkia ryhmäpoikkeusasetuksen tukimuotoja koskevista vaatimuksista, ja III luvussa kutakin tukimuotoa koskevista erityisedellytyksistä. Energiatuki lukeutuu III luvun 7. jakson mukaiseen ympäristönsuojeluun myönnettävään tukeen. Ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksessa uudistettiin muun muassa investointitukea ympäristönsuojeluun (36 artikla), energiatehokkuushankkeita (38 ja 38 a artikla), uusiutuvan energian tuotantohankkeita (41 artikla), energiatehokasta kaukolämmitystä ja -jäähdytystä (46 artikla) ja energiakysymyksiä koskevia tutkimuksia (49 artikla) koskevia säännöksiä. Keskeiset muutokset koskevat tukikelpoisia hankkeita, tukikelpoisia kustannuksia ja tuki-intensiteettejä. Lisäksi ympäristönsuojeluun myönnettävän tuen yritys- ja investointihankekohtaista ilmoituskyynnysarvoa nostettiin 15 miljoonasta eurosta 30 miljoonaan euroon. Ilmoituskyynnysarvo on summa, jonka voi myöntää yhdelle hankkeelle ilman ennakoilmoitusta ja -hyväksyntää komissiolta.

Siltä osin kun energiatukiasetuksen säännökset eivät ole ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksen mukaisia, energiatukiasetusta on tarpeen muuttaa. Samalla tehtäisiin joitakin lähinnä kielellisiä tarkennuksia asetuksen selkeyttämiseksi. Muutosten toteuttamiseksi annettaisiin valtionavustuslain 8 §:n nojalla valtioneuvoston asetus energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 annetun asetuksen muuttamisesta.

Energiatukiasetukseen tehtäisiin uudistettujen ryhmäpoikkeusasetuksen 38, 41, 46 ja 49 artiklan edellyttämät muutokset. 36 artiklan nojalla on mahdollista tukea hiilidioksidin talteenottohankkeita, mutta näitä hankkeita arvioidaan olevan määrällisesti niin vähän, ettei hankkeille ehdoteta omaa hankkekatgoriaa asetukseen. Näiden hankkeiden tukeminen olisi kuitenkin mahdollista suoraan 36 artiklan nojalla. Aiemman ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artikla sisälsi säännökset yleisesti energiatehokkuushankkeille, mutta ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksessa energiatehokkuusartikla on jaettu niin, että 38 artiklassa on säännökset, jotka koskevat investointitukea energiatehokkuustoimenpiteisiin muualla kuin rakennuksissa, ja 38 a artiklassa energiatehokkuustoimenpiteisiin rakennuksissa. Valmistelussa on arvioitu, että valtaosaa nykyisin tuettavista energiatehokkuushankkeista on mahdollista tukea 38 artiklan alla. 38 a artiklan säännöksiä ei ehdoteta tuotavaksi energiatukiasetukseen, mikä tarkoittaa, että investoinnit energiatehokkuustoimenpiteisiin rakennuksissa eivät olisi energiatuen piirissä. Tuen

piiriin eivät ole aiemminkaan kuuluneet esimerkiksi erilaiset rakennusten rakenteisiin, ikkunoihin ja oviin tai valaistukseen liittyvät hankkeet. Muutos saattaa kuitenkin rajata joitain talotekniikkaan liittyviä investointeja tuen ulkopuolelle.

Ehdotetuilla muutoksilla selkeytettäisiin sellaisia hankkeita koskevia säännöksiä, joiden tavoitteena on edistää uusiutuvan vedyn tai siitä jalostetun polttoaineen tuotantoa, lisättäisiin sähkö- ja lämpövarastojen sekä hukkalämmön hyödyntämishankkeiden tukemista koskevia edellytyksiä sekä muutettiin hyväksyttävien kustannusten määräytymistä koskevia säännöksiä. Lisäksi tehtäisiin joitakin tarkennuksia, joiden tavoitteena on selkeyttää kieltä ja saattaa asetus vastaamaan selkeämmin ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimuksia.

4 Pääasialliset vaikutukset

Muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Valtaosassa muutoksista kyse on ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten päivittämisestä ja täsmällisemmästä kirjaamisesta kansalliseen asetukseen sekä soveltamisalan ja yksityiskohtien selkeyttämisestä. Tuen soveltamisala tulee jatkossa olemaan erittäin laaja suhteessa käytettävissä olevaan vuosittaiseen energiatuen myöntövaltuuteen. Tämä johtuu energiatuen myöntövaltuuden tason laskemisesta hallitusohjelman mukaisesti. Tuen soveltamisalan pysyttäminen tästä huolimatta laajana mahdollistaa tuen suuntaamiseen joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti tulevien vuosien aikana. Kansallisia käytäntöjä tukikelpoisista kustannuksista tai tukiprosentteihin liittyvää ratkaisukäytäntöä ei ole tarkoitus asetusmuutoksen myötä muuttaa.

5 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen

[Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla [aika] verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Energiavirasto, Innovaatiokeskus Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Bioenergia ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Energiateollisuus ry, Ilmastopaneeli, Kemianteollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, Motiva ry, Paikallisvoima ry, Pienvesivoimayhdistys ry, Suomen Aurinkoenergiayhdistys ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Kaasuyhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Lähienergialiitto Oy, Suomen Lämpöpumppuyhdistys SULPU ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry ja Vetyklusteri. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi -sivustolla tai valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella

Lausuntoja saatiin yhteensä [] kappaletta. Lausunnon antoivat ---]

6 Säännöskohtaiset perustelut

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 annetun asetuksen muuttamisesta seuraavasti:

2 §. Määritelmät. Pykälän 2 kohtaan sisältyvää selvityshankkeen määritelmää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin selvitykset uuden menetelmän kehittämiseksi. Tämä johtuu ryhmäpoikkeusasetuksen 49 artiklan 1 kohdasta, jossa määritellään artiklan soveltamisalaksi tuki tutkimuksiin tai konsulttipalveluihin, mukaan lukien energiakatselmuksot, jotka liittyvät suoraan ryhmäpoikkeusasetuksen 7. jakson (ympäristönsuojeluun myönnettävä tuki) nojalla tukikelpoisiin investointeihin. 49 artikla ei mahdollista tukea uuden menetelmän kehittämiseksi tehtäviin selvityksiin, elleivät ne liity energiakatselmuksiin tai tukikelpoisiin investointeihin. Nykyisistä uuden menetelmän kehittämiseksi tuettavista selvityksistä esimerkiksi niin sanotut syväselvitykset katsottaisiin muutoksenkin jälkeen yhä selvityshankkeiksi sillä perustella, että ne katsotaan suoraan investointeihin liittyviksi selvityksiksi.

Pykälään lisättäisiin uudet 6 a ja 6 b kohdat, jotka sisältäisivät bionesteen ja uusiutuvan vedyn määritelmät. Ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 117 c kohdan mukaan 'bionesteillä' tarkoitetaan uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 32 alakohdassa määriteltyjä bionesteitä. Kansallisesti kyseinen direktiivimääritelmä on sisällytetty biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013, *kestävyyslaki*) 4 §:n 6 kohtaan. Pykälän 6 a kohdassa viitattaisiin siten kestävyyslain määritelmään bionesteestä.

Uusiutuvaa vetyä koskeva 6 b kohta perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 102 c kohtaan muutoin, mutta määritelmästä poistettaisiin sana 'liikenne' siten, että uusiutuvalla vedyllä tarkoitettaisiin vetyä, joka on tuotettu uusiutuvasta energiasta noudattaen uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001 muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia polttoaineita koskevia säännöksiä. Tämä johtuu siitä, että uusiutuvan energian direktiivin muutos tulee voimaan syksyllä 2023 ennen energiatukiasetuksen muutosta, ja muutetussa direktiivissä muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden (niin sanotut *RFNBO-polttoaineet*) määritelmää laajennetaan siten, että kyse on kaikista polttoaineista, ei vain liikenteen polttoaineista. Energiatukiasetuksen muutos, jonka olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 alussa, olisi siten voimassa olevan uusiutuvan energian direktiivin mukainen. Uusiutuvaksi vedyksi katsottaisiin 6 b kohdan määritelmän mukaan vety, joka on RFNBO:ta ja on tuotettu uusiutuvan energian direktiivin RFNBO-säännöksiä noudattaen.

4 §. Energiatuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille. Pykälän 2 momentin 3 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos siten, että viittaus 5 §:ään muutettaisiin vastaamaan 5 §:ään ehdotettua momenttijaon muutosta. Pykälään ei tehtäisi sisällöllisiä muutoksia.

5 §. Tuettavat hankkeet. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että energiatuki on tarkoitettu energiahankkeisiin. Tarkoitus on selvittää, että energiatuki on suunnattu nimenomaan energiahankkeisiin, eivätkä esimerkiksi biomassaan tai vedyntuotantoon perustuvat hankkeet, joiden tarkoituksena on tuottaa ensisijaisesti muuta kuin energiaa, ole tukikelpoisia. Tarkoituksena olisi jatkossakin suunnata energiatuki hankkeisiin, joilla edistetään Suomen energiatavoitteiden saavuttamista. Lisäksi 1 momenttiin lisättäisiin tuettavien hankkeiden listaan investointi- ja selvityshankkeet, joiden tavoitteena on edistää uusiutuvan vedyn ja siitä jalostetun polttoaineen tuotantoa. Kyseisten hankkeiden tukeminen on ollut tähänkin asti mahdollista ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan nojalla, mutta asetukseen ehdotetulla uudella hankekategorialla on tarkoitus selkeyttää kyseisiä hankkeita koskevia säännöksiä. Uusiutuvaan vetyyn sovellettavat ryhmäpoikkeusasetuksen säännökset ovat suurilta osin samat kuin uusiutuvan energian tuotannon. Kuitenkin vetyhankkeissa on huomioitava ryhmäpoikkeusasetuksen

41 artiklan 3 kohta, jonka mukaan uusiutuvaa vetyä koskevissa hankkeissa, jotka koostuvat elektrolyysilaitteesta ja yhdestä tai useammasta uusiutuvan energian tuotantoyksiköstä yhden verkkoliitäntäpisteen takana, elektrolyysilaitteen kapasiteetti ei saa ylittää uusiutuvan energian tuotantoyksiköiden yhdistettyä kapasiteettia. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan investointituki voi koskea nimenomaan uusiutuvan vedyn siirtoon tai jakeluun tarkoitettua infrastruktuuria sekä uusiutuvan vedyn varastointilaitoksia. Kansallisesti uusiutuvan vedyn siirtoon tai jakeluun tarkoitettua infrastruktuuria sekä uusiutuvan vedyn varastointilaitoksia olisi kuitenkin tarkoitus tukea vain, jos ne ovat välttämättömän osa vedyn tuotantoinvestointia. Muilta osin 1 momentti pysyisi sisällöllisesti ennallaan.

Pykälän 2 momentin säännös, jonka mukaan energiatukea voidaan myöntää vain sellaiseen uusiutuvan energian tuotantoon liittyvään investointihankkeeseen, jossa investoidaan *uuteen laitokseen*, ulotettaisiin koskemaan myös uusiutuvan vedyn tai siitä jalostetun polttoaineen tuotantoon liittyviä investointihankkeita ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Pykälän 3 momentin sisältö olisi uusi ja koskisi uusiutuvan energian tuotantoa sekä uusiutuvan vedyn ja siitä jalostetun polttoaineen tuotantohankkeita. Säännöksen mukaan tällaiseen hankkeeseen voitaisiin yhdistää sähkön varastointihanke vain, jos sähkövarasto ottaa vuodessa vähintään 75 prosenttia energiastaan siihen suoraan liitetystä uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta.

Momentti perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 1 a kohtaan. Kyseisessä kohdassa säädetään lisäksi, että 41 artiklan nojalla sähkön varastointihankkeisiin myönnettävä investointituki vapautetaan ennakoilmoitusvaatimuksesta komissiolle vain siltä osin kuin tuki myönnetään yhdistetyille uusiutuvaa energiaa ja varastointia koskeville hankkeille, joissa molemmat komponentit ovat saman investoinnin osatekijöitä tai kun varasto liitetään olemassa olevaan uusiutuvan energian tuotantolaitteistoon. Kansallisesti jatkettaisiin kuitenkin vakiintunutta ratkaisukäytäntöä, jonka mukaan pelkkiä sähköakkuhankkeita ei voida tukea. Sähköakkuhanketta tuettaisiinkin vain, jos se on osa uusiutuvan energian tai uusiutuvan vedyn tuotantoinvestointia, mitä käsitellään jäljempänä 7 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. 41 artiklan 1 a kohdan mukaan investoinnin kaikkia komponentteja (tuotantokomponentteja ja varastointikomponentteja) pidetään yhtenä kokonaisuutena tarkasteltaessa, että ryhmäpoikkeusasetuksen 4 artiklassa vahvistettuja kynnysarvoja noudatetaan.

Pykälä vastaisi muutoin sisällöllisesti nykyistä 5 §:ää. Pykälän sisäisiä viittauksia päivitetäisiin vastaamaan muutettavaksi ehdotettua 1 momenttia. Lisäksi ehdotetun 7 momentin 3 kohdan kiinteiden biomassapolttoaineiden käsitettä tarkennettaisiin niin, että se on yhdenmukainen kestävyyslain 4 §:n 7 kohdan kanssa.

6 §. Energiatuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyviä, hankkeen aloittamista koskevia säännöksiä selkeytettäisiin ja tarkennettaisiin. Pykälän 1 momentin 1 kohta säilyisi ennallaan, mutta 2 kohdan a alakohtaa muutettaisiin investointihankkeiden osalta siten, että energiatukea voitaisiin myöntää, jos ennen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä mitään seuraavista neljästä asiasta ei ole tehty: rakentamistöiden aloittaminen, sitova päälaitetilauks, sitova investointipäätös taikka muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman. Kohtaa muutettaisiin ensinnäkin, koska nykyistä kohtaa on pidetty soveltamiskäytännössä liian tulkinnanvaraisena. Toisekseen kohtaa muutettaisiin, jotta se vastaisi entistä tarkemmin ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan ja 2 artiklan 23 kohtaa. Kansallinen säännös olisi kuitenkin nykyiseen tapaan ryhmäpoikkeusasetusta tiukempi siten, että hanketta ei saisi aloittaa ennen tukipäätöstä, kun ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklassa tarkastelukohtana on tukihakemuksen jättöpäivä. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että tuella on kannustava vaikutus, mitä tuella ei ole, jos hanke aloitettaisiin ja toteutettaisiin ilman tukeakin.

Ensimmäinen aloittamiseksi katsottava tekijä, rakennustöiden alkaminen, vastaisi suoraan ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 23 kohtaa. Ehdotettu ”sitova päälaitetilaus” perustuu niin ikään ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 23 kohtaan, jonka mukaan töiden alkamisella tarkoitetaan myös ”ensimmäistä laillisesti velvoittavaa sitoumusta tilata laitteita”. Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaisussa C-349/17 (Eesti Pagar) ottanut kantaa siihen, mitä laillisesti velvoittavalla sitoumuksella tarkoitetaan. Jotta sopimusta ei katsottaisi laillisesti velvoittavaksi sitoumukseksi, ei riitä, että päälaitetilaus on solmittu sopimuksella, jossa on peruutusmahdollisuus, vaan sopimuksen tulee olla ehdollinen tuen saamiselle. Siten myös ehdotetulla ”sitovalla päälaitetilauksella” tarkoitettaisiin sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole ehdollisia tuen saamiselle. Jotta sopimusta ei katsottaisi ”sitovaksi”, tulisi tilauksen sopimuksen mukaan toteutua vain, mikäli tukipäätös on myönteinen.

Ehdotettu ”sitova investointipäätös” on kansallinen säännös, ja vastaa voimassa olevaa energiatuki-asetusta. Neljäs kategoria ”muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman” vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 23 kohtaa. Muita sitoumuksia ja tilauksia kuin päälaitetilauksia voisi siis tehdä ennen tuen myöntämistä, jos ne eivät tekisi hankkeesta peruuttamatonta. Sitoumusta arviointiin päälaitetilauksen kaltaisesti siltä osin, että tuen saannille ehdolliset sitoumukset eivät estäisi tuen myöntämistä. Hankkeen mittakaavassa taloudellisesti vähäisiä sitoumuksia, vaikka ne olisivat ehdottomia, ei kuitenkaan katsottaisi sellaisiksi, jotka tekisivät hankkeesta peruuttamattoman.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja toteuttavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi. Kansallisessa tukikäytännössä on katsottu, että vuokrasopimus voi kuitenkin joissain tilanteissa olla sellainen muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman. Siinä missä kiinteistön edelleenluovutusta ei voida kauppakirjalla pääsääntöisesti estää, määräaikaisesta vuokrasopimuksesta voi sen ehdoista riippuen olla vaikeaa päästä irti. Tällaisessa tapauksessa jos vielä vuokrahinta on merkittävä hankkeen kokoon nähden, voidaan katsoa, että vuokrasopimus on sellainen muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan b alakohtaa muutettaisiin vastaavasti selvityshankkeiden osalta. Energiatukea voitaisiin myöntää, jos ennen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä kumpaakaan seuraavista ei ole tehty: sitova tilaus taikka muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman. Niin ikään 2 momenttia muutettaisiin vastaamaan 1 momentin 2 kohdan a alakohtaan tehtyjä muutoksia. Momentti koskee Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita (Important Projects of Common European Interest (IPCEI), joiden osalta ero muihin investointi- ja selvityshankkeisiin on se, että työt saa aloittaa tukihakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä lähtökohta pysyisi samana kuin nykyisessä asetuksessa.

Lisäksi 4 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jolla viittaus 5 §:ään muutettaisiin vastaamaan kyseiseen pykälään tehtyä muutosta.

Muutoin pykälä pysyisi ennallaan.

7 §. Energiatuen myöntämisen erityiset edellytykset. Pykälän 1 kohtaa muutettaisiin ensinnäkin niin, että kaikenlaiset sellaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on vaan varmistaa hyväksytyjen säännösten noudattaminen, eivät täytä energiatuen myöntämisen edellytyksiä. Nykyisin tällainen säännös koskee vain energiatehokkuustoimenpiteitä ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Toisekseen kohtaan lisättäisiin, että Euroopan unionin säännösten lisäksi myös kansallisten säännösten noudattamisen varmistamiseksi tehty toimenpide ei täyttäisi energiatuen myöntämisen edellytyksiä. Muutoksen tarkoituksena olisi tuoda asetukseen se jo nykyisin kansallisesti sovellettava käytäntö, jonka mukaan

energiatukea ei myönnetä hankkeille, joiden tarkoituksena on ainoastaan varmistua siitä, että kansallista lainsäädäntöä noudatetaan.

Pykälän 2 kohtaan lisättäisiin bioneste. Muutos vastaisi muutettua ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 2 kohtaa.

Pykälän 4 kohdassa säädetään vaatimuksesta, jonka mukaan energiatuen myöntämisen edellytyksenä on, että sähköakkuja koskevassa investointihankkeessa investoidaan samalla uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin tai energiatehokkuutta parantaviin koneisiin ja laitteisiin. Kohtaa muutettaisiin niin, että poistettaisiin mahdollisuus yhdistää sähköakkuja koskeva investointihanke investointiin energiatehokkuutta parantaviin koneisiin ja laitteisiin. Sähköakkuja koskevassa investointihankkeessa olisi jatkossa aina investoitava samalla uusiutuvan energian tai uusiutuvan vedyn tuotantokapasiteettiin. Lisäksi tulisi huomioida ehdotetun 5 §:n 3 momentin vaatimus. Siten voitaisiin tukea esimerkiksi sekä vetylaitoksen että sähköakun sisältävää hanketta, mutta sähköakun energiasta vähintään 75 prosentin tulisi tulla siihen suoraan liitetystä uusiutuvan energian tuotantolaitoksesta, vaikkei kyseinen uusiutuvan energian tuotantolaitos siis olisi tuen kohteena. Uusiutuva vety olisi uusi lisäys verrattuna voimassa olevaan asetukseen. Kansallinen ratkaisu on siltä osin ryhmäpoikkeusasetusta tiukempi, että ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 1 a kohta mahdollistaisi pelkän sähköakun tukemisen silloin, kun se liitetään olemassa olevaan uusiutuvan energian tai uusiutuvan vedyn tuotantolaitteistoon.

Pykälän 5 kohdassa olisi uusi, lämpövarastojen investointihankkeita koskeva säännös, jonka mukaan energiatuen myöntämisen edellytyksenä on, että hanke ei lisää energiantuotantoa fossiilisesta polttoaineesta. Säännös perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 46 artiklan 5 kohtaan.

Pykälän 6 kohdassa olisi uusi säännös, joka koskisi lämpövarastojen investointihankkeita sekä 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja hukkalämmön hyödyntämishankkeita eli sellaisia hukkalämmön hyödyntämishankkeita, joissa hukkalämpö johdetaan kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään. Hanke, jossa hukkalämpö hyödynnettäisiin laitoksen omissa prosesseissa tai lämmityksessä, katsotaan energiatehokkuushankkeeksi. Ehdotetun säännöksen mukaan energiatuen myöntämisen edellytyksenä olisi lämpövarastojen osalta, että varasto liittyy sellaiseen kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää. Hukkalämmön hyödyntämishankkeiden osalta edellytyksenä olisi, että hukkalämpö johdetaan sellaiseen kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää. Säännös perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 46 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan tukea saa myöntää ainoastaan sellaisten kaukolämmitys- ja/tai -jäähdytysjärjestelmien rakentamiseen, laajentamiseen tai parantamiseen, jotka ovat tai joista on määrä tulla direktiivin 2012/27/EU 2 artiklan 41 alakohdassa määritellyllä tavalla energiatehokkaita. Ehdotetun kohdan sisältö perustuu kyseiseen direktiivin kohtaan.

Pykälän 7 kohdassa olisi nykyisen 5 kohdan kanssa saman sisältöinen, selvityshankkeita koskeva säännös.

Muutoin pykälä pysyisi ennallaan.

11 §. *Investointihankkeessa hyväksyttävät kustannukset.* Pykälän 1 momentissa säädetään, että investointihankkeessa voidaan hyväksyä ne kohtuulliset kustannukset, jotka on lueteltu momentissa. Momenttiin lisättäisiin, että kohtuullisuuden lisäksi kustannusten tulisi olla myös 5 §:n 1 momentin tavoitteiden kannalta tarpeellisia. 5 §:n 1 momentissa listataan tukikelpoiset hankkeet niiden tavoitteen perusteella. Muutos vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 3 ja 8 kohdan, 41 artiklan 6 kohdan sekä 46 artiklan 6 kohdan vaatimuksia. Tukikelpoisia kustannuksia olisivat kokonaisinvestointikustannukset pykälän 1 momentin listauksen rajauksin, ja kustannusten tulisi olla hankkeen tavoitteen, esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannon edistämisen, kannalta tarpeellisia.

Nykyisen 2 momentin sisältö kumottaisiin. Nykyisin hukkalämmön hyödyntämiseen ja energiatehokkuuteen liittyvien investointihankkeiden tukikelpoisia kustannuksia ovat 5 §:n 1 momentin tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeelliset investointikustannukset. Jatkossa kyseisten hanketyyppien tukikelpoiset kustannukset määräytyisivät 1 momentin mukaisesti. Muutos johtuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 3 ja 8 kohdasta ja 46 artiklan 6 kohdasta. Energiatehokkuushankkeiden tukikelpoiset kustannukset laskettaisiin 38 artiklan 3 kohdan mukaan tilanteessa, jossa investointi koostuu selvästi yksilöitävissä olevasta investoinnista, jonka tarkoituksena on ainoastaan energiatehokkuuden parantaminen ja jolle ei ole tarkasteltavissa vähemmän energiatehokasta vaihtoehtoista investointia. Muussa tapauksessa sovellettaisiin 38 artiklan 8 kohtaa, jolloin tukikelpoisia kustannuksia ovat kokonaisinvestointikustannukset, jotka liittyvät suoraan korkeamman energiatehokkuuden tason saavuttamiseen. 38 artiklan 8 kohdan tilanteessa kuitenkin energiatuen enimmäismäärä olisi 50 prosenttia alempi, kuin ryhmäpoikkeusasetuksen tukimaksimi energiatehokkuushankkeessa normaalisti.

Nykyisen 2 momentin poistuessa pykälään tehtäisiin lisäksi kaksi teknistä muutosta, joissa pykälän sisäiset viitaukset muutettaisiin vastaamaan ehdotettua uutta momenttijakoa.

12 §. *Selvityshankkeessa hyväksyttävät kustannukset.* Pykälään tehtäisiin 11 §:ää vastaava lisäys, jonka mukaan selvityshankkeissa hyväksyttävien kustannusten tulisi olla myös 5 §:n 1 momentin tavoitteiden kannalta tarpeellisia. Muutos perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 49 artiklan 2 kohtaan.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jossa viittaus 11 §:ään muutettaisiin vastaamaan kyseiseen pykälään ehdotettua uutta momenttijakoa.

Muutoin pykälän sisältö pysyisi ennallaan.

13 §. *Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden hyväksyttävät kustannukset.* Pykälään tehtäisiin tekninen muutos, jolla viittaus 5 §:ään muutettaisiin vastaamaan kyseiseen pykälään ehdotettua uutta momenttijakoa.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027. Asetusta sovellettaisiin siis tammikuun 2024 alusta lähtien myös vireillä oleviin energiatukihakemuksiin. Ryhmäpoikkeusasetuksen 58 artiklan 5 kohdan vuoksi ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksia tulee soveltaa uusiin tukipäätöksiin jo vuoden alusta. Voimassaolon päättyminen vastaisi nykyistä energiatukiasetusta.